

Czy grozi nam przejęcie Wikipedii?

"Wrogie przejęcie" Wikipedii przez dużą grupę osób teoretycznie jest możliwe. Wydaje się jednak, że taki scenariusz jest mało prawdopodobny - wikipedysta Tadeusz Rudzki mówi o wyzwaniach, z jakimi mierzy się Wikipedia w czasach polaryzacji opinii, fake newsów i trolli internetowych.

Członek Stowarzyszenia Wikimedia Polska Tadeusz Rudzki internetową encyklopedię pomaga tworzyć od ponad 12 lat i ma na koncie ponad 22 tys. edycji. W rozmowie z PAP pytany był o to, czy dla Wikipedii realnym zagrożeniem są fake newsy i trolle internetowe.

Trolle to osoby, które celowo powodują konflikty wokół osób lub tematów, aby wzbudzić emocje i prowokować agresję. Opłacanie działań trolli może być wykorzystywane przez różne podmioty do osiągania celów, np. politycznych.

Tadeusz Rudzki odpowiedział: "Teoretycznie istnieje możliwość wrogiego przejęcia Wikipedii. Czyli sytuacji, w której grupa osób na masową skalę zacznie wprowadzać np. informacje nieprawdziwe lub w inny sposób sprzeczne z zasadami Wikipedii, a społeczność nie będzie w stanie na bieżąco na to reagować. Wydaje mi się jednak, że w praktyce jest to niemożliwe, bo tego typu aktywność wywołałaby stosowną reakcję administratorów".

Szukasz dobrego darmowego konta bankowego? Sprawdź ranking kont firmowych

Wyjaśnił, że dziś, aby dodać hasło do Wikipedii lub dodać do istniejącego hasła nowe informacje, należy powołać się na zewnętrzne źródła - podać przypisy. "Kiedyś takie informacje można było dodać bez powoływania się na źródła, o ile nie budziły kontrowersji. Teraz już nie jest to takie proste. Jeśli ktoś będzie celowo wprowadzał błędne informacje - wikipedyści to zauważą i zareagują" - mówi. Wyjaśnia, że grupa doświadczonych edytujących śledzi ostatnie zmiany wprowadzone w Wikipedii. "Dzięki temu, jeżeli jest taka konieczność, informacja o problematycznych edycjach może szybko trafić do administratorów" - opowiada Tadeusz Rudzki.

NIE KAŻDE ŹRÓDŁO GODNE ZAUFANIA

Jak dodaje, większym zagrożeniem jest to, że ktoś będzie przy edycji Wikipedii korzystał ze źródeł, które wyglądają wiarygodnie, a mogą służyć do wprowadzania nieprawdy. "W ostatnich latach często przywołuje się przykłady oddziaływania mediów z Federacji Rosyjskiej w sferze informacyjnej" - komentuje wikipedysta. Zaznacza jednak, że wikipedyści mogą w takiej sytuacji wypracowywać katalog źródeł, z których przy edycji Wikipedii się nie korzysta. Takim źródłem informacji dla Wikipedii nie mogą być np. blogi ani pojedyncze wpisy w mediach społecznościowych.

Jednak nie wszystkie sytuacje są zero-jedynkowe. "Np. telewizja Russia Today ma skrajnie propagandowe materiały o polityce. Ale produkuje też materiały np. o przyrodzie oraz architekturze. W Wikipedii nieraz korzystano z niej w biogramach o sportowcach z krajów byłego ZSRR. Czy możemy z tego źródła w Wikipedii korzystać, czy nie? A jeśli tak, to w jakiej sytuacji?" - zastanawia się wikipedysta.

I dodaje: "Przed nami jeszcze wiele takich dyskusji. Ale wikipedyści to z zasady osoby krytycznie nastawione do informacji i do źródeł, więc byłbym spokojny. Widzę tu też pole do współpracy w dziedzinie edukacji medialnej między wikipedystami a szkołami i uczelniami, bo krytyczne podejście ważne jest także poza Wikipedią".

Jak jednak przyznaje, internetowa encyklopedia nie jest wolna od błędów. Podaje przykład, że w Wikipedii korzysta się z zewnętrznych narzędzi np. do generowania map. "W jednym z haseł dotyczących mistrzostw sportowych w Rosji była mapa. Na tej mapie Krym oznaczono jednoznacznie jako terytorium Rosji. Dopiero z czasem ktoś to zauważył i zmienił. Takie sytuacje przypominają, że powinniśmy być bardzo ostrożni" - wspomina.

DYSKUSJE ZAMIAST PYSKÓWEK

Pytany o to, jak Wikipedia sobie radzi, kiedy w społeczeństwie następuje polaryzacja poglądów, odpowiada: "Świetnie! Mamy restrykcyjne zasady dotyczące opisywania rzeczywistości w oparciu o źródła. Niektórzy nawet mówią, że posunięte jest to do absurdu - że zamiast opisywać rzeczywistość, koncentrujemy się na odzwierciedlaniu tego, co znajdziemy w źródłach".

Wikipedysta podaje przykład haseł o konfliktach zbrojnych, historycznych sporach i polityce. Różne osoby mogą mieć przecież zupełnie inną ocenę tych samych zdarzeń. "Ponieważ takie hasła budzą kontrowersje, często w dyskusję nad ich treścią - i ich edycję - jest zaangażowanych wiele osób. W rezultacie hasło ma często przyzwoitą formę i pełne jest przypisów" - opisuje rozmówca PAP.

Zwraca uwagę, że przy pracy nad Wikipedią stykają się i dyskutują ze sobą ludzie o bardzo różnych poglądach. "To coraz rzadsze w społeczeństwie: staramy się szukać konsensusu; to duża wartość" - komentuje Tadeusz Rudzki. Jego zdaniem siłą Wikipedii jest to, że użytkownicy spokojnie ze sobą dyskutują, a argumenty mogą być tylko merytoryczne. Nie ma tam pozwolenia na ataki personalne. Nie ma też tylu emocji, co np. na niektórych forach internetowych.

EDYTUJMY WIKIPEDIĘ WSZYSCY!

Pytany, gdzie w Wikipedii obecne są luki - odpowiada, że za mało jest nowych użytkowników. "Zachęcamy wszystkich, by edytowali Wikipedię i współtworzyli ją razem z nami" - mówi. Zwraca uwagę, że niektóre bieżące tematy, które wymagają opisanie, nie są tak regularnie opisywane, jak w przeszłości. Dotyczy to choćby zagranicznych wydarzeń politycznych. "Kiedyś praktycznie wszystkie wybory na świecie miały swoje hasła. Np. wybory parlamentarne w Korei Płd. czy wybory prezydenckie w Czarnogórze. Dziś nie jesteśmy z tym na bieżąco" - ubolewa. Komentuje, że dawniej była grupa osób, która się tym zajmowała, ale nie znalazła następców.

Tłumacząc, dlaczego nowych edytujących jest za mało - przypomina, że kiedy Wikipedia powstawała (polskojęzyczna wersja we wrześniu 2001 r.), nie było jeszcze w Internecie miejsc, gdzie ludzie mogli coś tworzyć i łatwo udostępnić to światu. "A być może dziś potrzebę opisywania rzeczywistości ludzie realizują gdzie indziej. Mają np. media społecznościowe" - ocenia wikipedysta.

Dodaje, że dawniej w Wikipedii więcej było tzw. czerwonych linków - haseł czekających na opisanie. "Teraz jest ich mniej. Dawniej braki rzucały się w oczy. A teraz trzeba samemu zauważyć, że jakichś informacji brakuje. To pewnie też sprawia, że przyciągamy do edytowania mniej osób" - oznajmia.

UPRAWNIENIA WIKIPEDYSTÓW

Tadeusz Rudzki tłumaczy, jak użytkownicy Wikipedii dzielą się ze względu na uprawnienia. Użytkownik niezalogowany lub taki, który dopiero założył konto, może edytować Wikipedię, ale dokonana przez niego zmiana nie od razu będzie widoczna dla wszystkich. Edycja musi być zaaprobowana przez redaktora. Aby zostać redaktorem, trzeba utworzyć konto, działać na nim co najmniej od miesiąca i wykonać co najmniej 150 nieusuniętych edycji.

Redaktorów polskiej Wikipedii jest teraz prawie 3,5 tys.

Większy zakres uprawnień mają administratorzy, o których wyborze decyduje społeczność. Mają oni np. możliwość blokowania innych użytkowników czy usuwania haseł po przeprowadzeniu dyskusji (np. kiedy są one nieencyklopedyczne). "To funkcja techniczna. Administratorzy nie mają więcej władzy, tylko więcej narzędzi do wykonywania woli społeczności" - opowiada Tadeusz Rudzki. W polskiej Wikipedii jest ok. stu administratorów. Te uprawnienia można utracić decyzją społeczności lub jeśli się z nich nie korzysta.

Szersze uprawnienia niż administratorzy, mają m.in. checkuserzy (jest ich teraz sześć). Mogą oni sprawdzać IP poszczególnych użytkowników. W ten sposób mogą interweniować w sytuacjach niszczenia Wikipedii przez jakiegoś internautę lub np. kiedy jedna osoba - wbrew regulaminowi - korzysta z wielu kont.

POLSKA WERSJA RZECZYWISTOŚCI

Pytany, czy polskojęzyczna Wikipedia różni się specyfiką od innych wersji językowych, powiedział, że polskich wikipedystów - w stosunku do wikipedystów z niektórych innych krajów - cechuje duże przywiązanie do źródeł. "Trudno podać informację, jeśli nie odwołujemy się do żadnego źródła. Nie wszędzie tak jest" - opisuje. Inną cechą, którą zdaniem Rudzkiego daje się zauważyć, jest też częstsze odwoływanie się do kontekstu i przykładów z Polski. "To jednak wynika z dostępności polskojęzycznych źródeł, z których korzystamy" - wyjaśnia.

Wikipedia to największa encyklopedia i zarazem największy projekt edukacyjny w dziejach ludzkości. Jej polskojęzyczna wersja powstała 17 lat temu i jest jedną z 10 największych wersji językowych tej encyklopedii (spośród wszystkich trzystu). Codziennie na polskojęzycznej Wikipedii przybywa średnio 160 artykułów, a we wrześniu strona przekroczyła próg ponad 1,3 mln artykułów.

Wikipedia angielskojęzyczna ta powstała jako pierwsza 15 stycznia tego roku obchodziła swoje 18. urodziny.

PAP - Nauka w Polsce, Ludwika Tomala